

PÁLFFY TAMÁS SZABOLCS

AZ EMMAUSI TANÍTVÁNYOK HITE
HÚSVÉTI BESZÉD ÜNNEP ELSŐ NAPJÁRA

„Tanítványai közül ketten aznap egy faluba mentek, amely Jeruzsálemtől hatvan futamnyira volt, és amelynek Emmaus a neve, és beszélgettek egymással mindarról, ami történt. Miközben beszélgettek és vitatkoztak egymással, maga Jézus is melléjük szegődött, és együtt ment velük. Látásukat azonban valami akadályozta és nem ismerték fel őt.”

„És amikor asztalhoz telepedett velük, vette a kenyeret, megáldotta, megtörte és nekik adta. Erre megnyílt a szemük, és felismerték, ő azonban eltűnt előlük.” (Lk 24,13–16, 30–31)

Húsvétot ünneplő Gyülekezet, kedves keresztény Testvéreim!

Húsvét első napján engedjétek meg, hogy egy személyes élményről számoljak be nektek:

Teológiai hallgató koromban Kolozsvárról március 15. alkalmával egy a nyugati országhatár közelében lévő településre utaztam más felekezetű teológiai hallgatókkal. A több órás utazás alatt sok mindenről beszélgettünk, s amint az természetes, a beszélgetés során kérdések is felmerültek. Válaszadásunk vagy válaszkeresésünk során különbözőképpen foglaltunk állást egy-egy kérdés kapcsán. Úgy gondolom, hogy ebben sincs semmi rendkívüli. Tény, hogy türelmesen meg tudtuk hallgatni egymást, s amennyiben valakinek a meglátása eltért a többiekétől, azt nem néztük rossz szemmel. Útközben kis pihenőt tartottunk és együtt étkeztünk, akár azt is mondhatnám: együtt törtük meg a kenyeret. Késő este egy közös vacsoránál a húsvéti ünnepre terelődött a szó, s mivel én voltam az egyetlen unitárius a csapatban, az unitárius húsvét-felfogásról kérdeztek. Elmondtam nekik, hogy mi, unitáriusok húsvétkor nem Jézus testi feltámadását ünnepeljük, hanem eszméinek a győzelmét. Ez a mondatom – szemmel láthatóan – megrökönyödést váltott ki a belőlük:

– Te nem hiszed, hogy Jézus Krisztus testben feltámadt? – kérdezték.

– Nem. Ezt nem hiszem. – feleltem.

– Akkor te nem is vagy keresztény. Ha pedig nem vallod Jézus Krisztus testi feltámadását, akkor nem fogsz üdvözülni és örök kárhozatra jutsz! Nem félsz te ettől?

– Nem! Nem félek az örök kárhozattól, mert Jézus tanítása alapján Istent szerető Atyaként fogom fel, akinek szeretetével szöges ellentétben állna az, hogy csak egyes embereket üdvözítsen, másokat pedig örök kárhozatra juttasson.

Állást foglaltam tehát, és társaim nem faggattak többet. Visszafele utazva az autóbusszon azt kellett észrevennem, hogy immár senki nem hajlandó mellém ülni. Elkerültek, mint egy fertőző beteget.

Ez az esemény mély nyomot hagyott bennem. Sajnos napjainkban egyre gyakrabban tapasztaljuk, hogy tájékozatlan emberek néhány tollvonással, felelőtlen kijelentésekkel, mindenfajta keresztényi lelkületet nélkülözve próbálják kitessékélni az unitáriusokat a keresztények nagy családjából. Valóban léteznek hitfelfogásbeli különbségek, de ezekkel mi nem elkülönülni akarunk a többi keresztény felekezettől, hanem ugyanannak a Léleknek másfajta ihletésével próbálunk közeledni Isten (= Lélek) felé.

Miközben húsvéti beszédem megírására készülődtem, örömmel fedeztem fel egy írást, amely *Húsvéti cikk* címen ismeretes. *Húsvéti cikk*nek nevezik Deák Ferencnek azt az 1865. április 16-án a *Pesti Napló*ban megjelent írását, amely újra folyamatba hozta az 1861 óta némileg elhagyott kiegyezési tárgyalásokat. A cikk megírásának kiindulópontja a bécsi *Botschafter* című lapnak egy megjegyzése: „hogy a magyar történelmen egy elkülönző vágy vonul végig”.

Deák Ferenc ezzel szemben kifejti, hogy a magyar nemzet igenis mindig ellenállt és ellen is fog állani a beolvasztási törekvéseknek, de azért ezt a százados vonását nem szabad a végső elszakadásra való törekvésekkel azonosítani. Ezeket mindig az uralkodók rossz tanácsosai idézték elő.

Kedves Testvéreim! Úgy gondolom, nagyon szembetűnő hasonlóság fedezhető fel az akkori történelmi helyzet és a mostani, sajátos történelmi-vallási helyzetünk között. Amennyiben valaki(k) előítéletekkel és rosszindulattal közeledik, közelednek felénk, attól vagy azoktól sok jót nem is várhatunk. Milyen igaza van Spurgeonnak, amikor ezt írja: „Természetesen sok hibám van, ha benned kevés a szeretet.” (*Gondolatok*)

Mi, unitáriusok nem hisszük Jézus istenségét és testi feltámadását. Ha istenként tette volna, csodálnók őt, de követni nem tudnók. Mi emberek vagyunk, és Jézus csodálatos alakját s örökéletű tanításait ismerve nem engedhetjük, hogy a nagypénteki tragédia gyökeret verjen bennünk. Az eszmét nem tudjuk magára hagyni! Mint ahogy az „emmausi tanítványok” sem tudták elfogadni Jézus megsemmisülését.

Jézus keresztre feszítése után néhány napra két férfi elhagyta Jeruzsálemet, és elindult a várostól néhány kilométerre fekvő Emmaus felé – azaz a semmi felé, az elvesztett remények felé. Ezek a férfiak nem bírták már tovább, teljesen kifogytak álmaikból, s a kezdeti lelkesedésük is odalett. Korábban egészen belevetették magukat Jézus mozgalmába, bizonyosak voltak benne, hogy megszabadítják a világot a gonosztól, Izraelt a templomi arisztokráciától és a rómaiaktól.

Nem űk voltak Jézus mozgalmának legfontosabb tagjai, azok közé a névtelenek közé tartoztak, akik a Mester meghallgatására toborozták az embereket, szervezték az utazásokat... Ők nem is vágytak többre. Készen álltak mindent feláldozni, csak hogy Jézust segítsék. Most pedig úgy érzik, hogy mindennek vége szakadt. Jézus meghalt a keresztfán, és még csak meg sem kísérelte védeni magát. Azok az emberek pedig, akik azelőtt úgy tolongtak körülötte, hogy néha alig lehetett féken tartani űket, most elhagyták űt. Jézus legközelebbi társai és bizalmasai, akiket ű maga választott ki, most kétségbeesve, rémülten rejtőzködnek valahol. Tudják azt, hogy még Péter is esküvel vallotta, hogy Jézust nem is ismeri.

Kedves Testvéreim! Vajon mi hogyan éreznénk magunkat, ha ezeknek a férfiaknak a helyzetében lennénk? Lenne-e elég erűnk elfogadni vagy akár nem elfogadni Jézus halálát? Ezek a férfiak azt hitték, hogy egyedülálló eseményekben vesznek részt, amelyek fényességgel töltik be életüket, s űket is boldog, örömteli jövű felé vezet, akárcsak mindenki mást.

Most pedig mindennek vége? Nem! Jézus megsemmisülésének gondolatát elműjük úgy dobja ki magából, mint a számára idegen anyagot az emberi szervezet. Fájdalmukon és lelkiismeret-furdalásukon rágódnak, ám ekkor már parázslani kezd bennük az élet szikrája. Szent pillanatok ezek, kedves Testvéreim, hiszen Jézust élesztgetik már űnmagukban. Ekkor egy idegen csatlakozik hozzájuk, aki elbeszélgeti velük gondjukat, bánatukat. Ez az idegen férfi – ritka adottság! – tud figyelni. És ű is mesél nekik: a világ történetéről, Mózesről, a prófétákról... A férfiak szíve felenged, szemek megnyílnak a látásra, s midűn az idegen megtűri a kenyeret és megosztja velük, felismerik benne az élő Jézust, aki nyomban el is tűnik elölük. Ekkor nyomban visszafordulnak az útról, visszatérnek a sötétségből, hogy újra Jeruzsálembé menjenek. A városban kétségbeesett emberekkel találkoznak. Ők is látták az emberi roncsként keresztben függű Jézust, s immár semmiben sem hisznek. De ez a két férfi már felismerte, hogy az igazságot nem lehet keresztre feszíteni és sziklasírba zárni. Ezek az imént még porig sújtott férfiak most kihűzzák magukat, és mindenkivel szembeállva hirdetik: *Jézus él!* Nem a beszámolójuk ragadja meg az embereket, hanem űk maguk. Ezek az írástudatlan férfiak minden veszéllyel szembe mernének szállni, csak hogy felélessék a többi emberben is Jézust, és mindenütt hirdessék a szeretet, a szabadság igéit. Kevesen hallgatnak rájuk, űk mégis átformálják a világtörténelmet.

Valami történik ezekben a napokban, ami olyan, akár egy robbanás: szökű-árként fakad föl a hit, és megváltoztatja ezeket az embereket. Azt vallják, hogy ez a „valami” a találkozás az élő, feltámadott Jézussal. Újra meg újra elismételik ezt, mígnem az életükkel fizetnek érte.

Kedves Testvéreim! Nincsen senki, aki ezt bizonyítékokra támaszkodva megítélhetné. Mindenkinek joga van a kételkedésre, mert „az az Isten, akit Jézus hirdetett, oly mértékben tiszteletben tartja az emberek szabadságát, hogy akár

kétkedni is lehet Benne, vagy meg lehet tagadni Őt.” (Jacques Duquesne: *A názáreti Jézus*).

Egy középkori szerzetes (Angelus Silesius) mondta, hogy Jézus százszor is megszülethetett karácsonykor Betlehemben, ha bennünk meg nem születik, semmit nem ér a mi emberi életünk. Hiszem, hogy mindez húsvétkor is érvényes. Jézus százszor is feltámadhatott, de emberi életünknek csak akkor van, csak akkor lesz értelme, ha bennünk is, mindannyiunkban feltámad! Ámen.

Könyvszemle

Nemes Erdély országának státusáról, lakosairól, lakóhelyeiről és folyóvizeiről való oktatás, melyet írt volt 1710-ben néhai Bíró Sámuel tanács úr Erdélyben. Közzéteszi: Kolumbán Zsuzsanna és Kovács Sándor. Udvarhelyszék Kulturális Egyesület, Hargita Megyei Hagyományörzési Forrásközpont. Székelyudvarhely, 2007.

A 80 oldalas füzetből mintegy 55 oldalnyi terjedelmet ölel fel Bíró Sámuel műve, amelyet most először láthat nyomtatásban az érdeklődő olvasó. A szerzőről (1665–1721) korábban nem sokat hallhattunk. A munkához előszót írt Kovács Sándor jegyzi meg, hogy Orbán Balázs nevezetes Székelyföld-monográfiája előtt csak Jánosfalvi Sándor István gyűjtött adatokat a Homoród-vidéki Bíró családról, ezért az előszó inkább az egykorvult unitárius főgondnok és államférfi pályájára koncentrálnak.

Bíró Sámuel az Erdélyi Fejedelemség alkonyán tűnt fel a politikai közéletben. Teleki Mihály titkáráként szabadon hozzáférhetett a nagyszerű könyvtárhoz. Később – Teleki halála után – Bánffy György gubernátor szolgálatába szegődött. 1715-ben már főkormányzéki tanácsosként találkozunk nevével. „Bíró politikai pályája a mindenkor Habsburg uralkodóház körül gravitál – írja Kovács Sándor. – Kuruckodó kortársaival ellentétben nem vett részt sem a Thököly, sem a II. Rákóczi vezette szabadságharcban. A Bánffy család és a kormányzó bensőséges barátja volt, a gubernátor halálos ágyán tőle kért sírverset.”

A Lipót császár által kibocsátott nevezetes „diploma” hatásaként a protestáns egyházakban a világi képviselő megerősödése következett be. Bíró Sámuel az unitárius egyház főgondnoka lett. Az unitárius oktatás decentralizálására tett kísérletet, sürgette a felügyelő gondnoki intézmény megszervezését, állandó pénzalap létrehozása mellett kardoskodott az oktatási és nevelési igények fedezésére. (Bíró kezdeményezését a székelykeresztúri „pedagógium” megszervezésére Kolozsváron sajnos nem fogadták kedvezően.)

„Kéziratban marad munkái többségükben hon- és jogismereti kérdéseket taglalnak, de nem volt idegen tőle a teológia sem. *Unitarius Achilles...* a címe annak a 39 kérdésből álló kéziratos latin munkácskának, amelyben a szentháromság kérdését vizsgálja. Erdély története iránt is behatóan érdeklődött, ő folytatta Mikó Ferenc Báthori Gáborról írott históriáját. Ez mindaddig egyetlen nyomtatásban megjelent alkotása” – olvashatjuk tovább az előszóban.